

РЕШЕНИЕ

№ 216

гр. Враца, 13.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВРАЦА, II-РИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Евгения Г. Симеонова

Членове: Пенка П. Петрова
Калин Тр. Тодоров

при участието на секретаря Виолета Цв. Вълкова
като разгледа докладваното от Евгения Г. Симеонова Въззивно гражданско дело № 20221400500346 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл.ГПК.

Образувано е по *жалба вх.№ 10733/20.07.2022 г.* на адв.Л. В., в качеството ѝ на особен представител на ответника Е. К. А., против Решение № 412/11.07.2022 г. по гр.д.№ 4391/2021 г. на Районен съд-Враца *в частта*, в която са уважени предявените установителни искове с правно основание чл.422, ал.1 вр. чл.415, ал.1 и чл.124 от Гражданския процесуален кодекс /ГПК/ и е признато за установено, че въззивникът дължи на "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕАД сумата 4 269,60 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г., и сумата 178,00 лв., представляваща лихва за забава за периода 21.10.2020 г.- 21.06.2021 г., за които суми по реда на чл.410 ГПК е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение № 468/02.07.2021 г. по ч.гр.д.№ 2560/2021 г. по описа на РС-Враца.

Твърди се, че в обжалваната част решението е незаконосъобразно, необосновано и неправилно. Изразява се несъгласие с изводите на районния съд, че процесният договор не противоречи на императивните разпоредби на чл.10 и чл.11 от Закона за потребителския кредит /ЗПК/. Посочва се, че договорът за потребителски кредит съдържа неравноправни клаузи и е нищожен, поради което не поражда валидно правоотношение между страните.

Развиват се съображения, че отпуснатият заем представлява "финансова услуга" по смисъла на § 13, т.12 от ДР на Закона за защита на потребителите /ЗЗП/ и ответникът има качеството на потребител, поради

което разполага със защитата срещу неравноправни клаузи, предвидена в този закон. Навеждат се доводи, че договорът съдържа неравноправни клаузи по смисъла на чл.146, ал.1 ЗЗП и е нищожен, тъй като е бланков, не е бил предмет на индивидуално договаряне и е сключен при предварително определени от страна на ищеца договорни клаузи, поради което ответникът не е могъл да влияе върху съдържанието му.

Изтъква се, че в чл.9 и чл.10 от договора кредиторът е посочил единствено като абсолютни стойности лихвения процент по заема и годишния процент на разходите /ГПР/, без да има ясно разписана методика на формиране на ГПР по кредита, което води до неяснота относно включените в него компоненти и е нарушение на основното изискване на чл.10, ал.1 ЗПК за сключване на договорите по разбираем начин. Посочва се, че при липсата на данни за наличие на други разходи по кредита може да се направи извод, че единственият разход за потребителя е предвидената в договора възнаградителна лихва, която обаче е фиксирана в размер на 30%, и не става ясно как е формиран ГПР от 34.50%. Изразява се становище, че неясното определяне на ГПР е самостоятелно основание за недействителност на договора съгласно чл.22 ЗПК.

В жалбата се излагат и съображения за нищожност на клаузата, с която е определен размер на възнаградителна лихва от 30% и дневен лихвен процент от 0.08%, поради противоречие с добрите нрави. Извършва се позоваване на практика на касационната инстанция, в която се приема, че максималният размер, до който съгласението за заплащане на възнаградителна лихва е действително, не може да бъде по-голям от трикратния размер на законната лихва. Изразява се становище, че в случая размерът на договорените лихвени проценти е прекомерен и далеч над тези приети в практиката морални граници.

Посочва се, че е недопустимо кумулирането на възнаградителна лихва (обезщетение за забава за неизпълнение на парично задължение по чл.92 ЗЗД) с обезщетение по чл.86, ал.1 ЗЗД в размер на законната лихва за същото неизпълнение.

При тези съображения се поддържа нищожност на разпоредбите, касаещи договорната лихва, и се извършва позоваване на разпоредбата на чл.23 ЗПК, според която потребителят дължи само чистата стойност на кредита, но не и лихви или други разходи.

Иска се първоинстанционното решение да бъде отменено в обжалваната му част и да бъдат отхвърлени исквете за възнаградителна лихва и лихва за забава.

В срока по чл.263, ал.1 ГПК е постъпил **отговор вх.№ 11951/16.08.2022 г.** от "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕАД, чрез пълномощника му адв.М. Й., в който се оспорва основателността на жалбата.

В отговора се изразява несъгласие с изложените от особения представител на въззивника твърдения, че в договора за кредит не е посочена ясно методиката на изчисление на ГПР и включените в него компоненти. Навеждат се доводи, че лихвеният процент по кредита в размер на 30% е фиксиран за целия срок на договора и се начислява на годишна база от 360 дни в годината, както и че всички изчисления на ГПР са извършени съгласно законоустановената формула, посочена в приложение № 1 към чл.19, ал.2 ЗПК при допускания, че договорът ще запази обвързващата си сила между

страните за целия срок и всяка от страните ще изпълнява точно и без забава задълженията си, съответно във връзка с изпълнението на договора няма да бъдат начислявани разходи за събиране на просрочени задължения, лихви за забава и други неустойки.

Развиват се и съображения, че размерът на лихвения процент по договора е включен при формирането на ГПР и преценката за противоречие със закона следва да се прави на плоскостта дали сборът на договорната лихва и другите разходи по кредита не надвишава фиксирания от законодателя размер на ГПР. Посочва се, че в случая общите разходи по кредита са в размер на 34,50 %, което е в съответствие със законоустановения максимално допустим праг по чл.19, ал.4 ЗПК, и в ГПР се включват само разходите за договорна лихва.

Излагат се правни доводи, че до приемането на измененията в ЗПК от 2014 г. единственото ограничение на свободата на договоряне на страните по отношение допустимия размер на договорната лихва според чл.9 ЗЗД са правилата на добрите нрави, поради което е била формирана съдебна практика, която ограничава максималния размер на договорната лихва до трикратния размер на законната лихва. След измененията на ЗПК с чл.19, ал.4 е въведен максимален праг на ГПР по потребителско кредитиране в размер от 50%. Посочва се, че договорената в случая лихва от 30% не надвишава този допустим размер, поради което същата не може да противоречи на добрите нрави.

Въззиваемият счита за неоснователни и възраженията за нарушение на разпоредбата на чл.11, ал.1, т.10 ЗПК, изразяващо се в липса на посочване в договора от какви пера е съставена общодължимата сума. Изтъква, че в чл.11.4 от договора е посочен конкретния размер на дължимата сума по договора в края на периода общо и по пера, от които е видно, че е включен само разход за начислена договорна лихва. Сочи, че видно от чл.9 от договора, приложимият годишен лихвен процент /ГЛП/ от 30% е уговорен на годишна база при 360 дни на година, като разликата до пълния размер на ГПР от 34,50% представлява разликата между 360 дни и 366 дни годишно при прилагане на лихвения процент, доколкото срокът на договора е 6 години. Навежда доводи, че в чл.10 от договора е посочен ясно и точно размера на ГПР, а неговото формиране се извършва по определения начин в Приложение № 1 към ЗПК, поради което не може да се приеме, че са нарушени изискванията на чл.11, т.10 от същия закон. Извършва се и позоваване на практика на СЕС, според която информирането на потребителите относно общия размер по кредита под формата на процент, изчислен съгласно единна математическа формула има съществено значение.

Въззиваемият моли жалбата да бъде отхвърлена и да бъде потвърдено решението в обжалваните му части като правилно и законосъобразно, както и да му бъдат присъдени направените разноски пред настоящата съдебна инстанция.

При извършената служебна проверка по реда на чл.269 ГПК, въззивният съд констатира, че обжалваният първоинстанционен съдебен акт е валиден, а в обжалваната част – и допустим.

За да се произнесе по правилността на решението в обжалваната му част, настоящият съдебен състав взе предвид следното:

Районен съд-Враца е сезиран със заявление на "МЪНИ ПЛЮС

МЕНИДЖМЪНТ" ЕООД, с което се иска да бъде издадена заповед за изпълнение по чл.410 ГПК против Е. К. А. от гр.Враца за парични вземания в общ размер от 5 463,30 лв., от които: 1 012,86 лв. – незаплатена главница по Договор за потребителски кредит № М***/28.09.2020 г. за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г.; 4 269,60 лв. – просрочена договорна възнаградителна лихва за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г.; 180,84 лв. – лихва за забава за периода 21.10.2020 г. - 25.06.2021 г., както и законната лихва от датата на депозиране на заявлението до окончателното изплащане на главницата. Претендира се и присъждане на направените съдебни разноски за държавна такса и адвокатско възнаграждение.

В заявлението се посочва, че вземанията произтичат от Договор за потребителски кредит № М***/28.09.2020 г., сключен между "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕООД и Е. К. А.. Сочи се също, че на Е. К. А. е бил отпуснат паричен кредит в размер на 20 000,00 лева, като дружеството-кредитор е превело на кредитополучателя заетата сума по посочената в договора банкова сметка, а последният се е задължил да я върне в срок от 72 месеца, съгласно уговорен между страните погасителен план. Договорени са ГЛП по кредита в размер на 30%, както и ГПР в размер на 34,50%, като е посочена общодължимата в края на периода сума в размер на 43 188,30 лв. Крайният срок на издължаване по договора за кредит е 20.09.2026 г. Посочва се, че длъжникът не е заплатил нито една месечна вноска от погасителния план, като към момента на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение са падежирали и не са заплатени 9 броя месечни вноски за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г., по които задължението за главница е в размер на 1 012,86 лв., а задължението за договорна възнаградителна лихва – в размер на 4 269,60 лв. На основание чл.19.2 от договора е начислена и лихва за забава в размер на 180,84 лв. за периода 21.10.2020 г. – 25.06.2021 г.

Въз основа на заявлението е образувано ч.гр.д.№ 2560/2021 г. по описа на Районен съд-Враца и е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 ГПК № 468/02.07.2021 г., с което заявлението е уважено изцяло.

Издадената заповед е връчена на длъжника по реда на чл.47, ал.5 ГПК, поради което с Определение № 753/26.10.2021 г. заповедният съд на основание чл.415, ал.1, т.2 ГПК е указал на заявителя, че може да предяви искове за установяване съществуване на претендираните вземания. Препис от посочения съдебен акт е връчен на заявителя на 09.11.2021 и в срока по чл.415, ал.4 от ГПК същият е предявил иск през ВРС, за което е уведомил заповедния съд.

В исковата молба се излагат обстоятелства, идентични с тези в заявлението по чл.410 ГПК. Прави се искане за признаване за установено, че Е. К. А. дължи на "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕООД сумите по издадената заповед за изпълнение на парично задължение по чл.410 ГПК.

В съдебното производство ответникът Е. А. е призован по реда на чл.47 ГПК. В срока по чл.131 ГПК от назначения от съда особен представител на ответника – адв.Л. В. е постъпил отговор, в който се оспорва основателността на исковите претенции и се навеждат доводи за нищожност, поради наличие на неравноправни клаузи в договора за потребителски кредит, както и поради накърняване на добрите нрави.

Пред първоинстанционния съд са събрани писмени доказателства и е

прието заключението на съдебно-счетоводна експертиза.

Районният съд е извършил доказателствен анализ и е приел за установена фактическа обстановка, въз основа на която е направил правни изводи за частична основателност на исковите претенции, като е признал за установено по отношение на Е. К. А., че дължи на "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕООД сумите по издадената по ч.гр.д.№ 2560/2021 г. на ВРС заповед за изпълнение № 468/02.07.2021 г., а именно: 1 012,86 лв. – главница, дължима по договор за потребителски кредит № М***:28.09.2020 г. за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г.; 4 269,60 лв. – договорна възнаградителна лихва за периода 20.10.2020 г.-20.06.2021 г.; 178 лв. – лихва за забава за периода 21.10.2020 г. – 21.06.2021 г.; законната лихва върху главницата, считано от 01.07.2021 г. до окончателното ѝ изплащане. Със същия съдебен акт предявеният установителен иск за дължимост на мораторна лихва е отхвърлен над уважения размер от 178,00 лв. до пълния претендиран размер от 180,84 лв. Ответникът е осъден да заплати на ищеца деловодни разноски по ч.гр.д.№ 2560/2021 г. на ВРС в размер на 469,03 лв. и деловодни разноски за исковото производство в размер на 1 373,97 лв.

Както бе посочено, първоинстанционното решение се обжалва само в частта, в която е признато за установено, че въззивникът дължи на "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕАД сумата 4 269,60 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г., и сумата 178,00 лв., представляваща лихва за забава за периода 21.10.2020 г.-21.06.2021 г. В останалата част решението е влязло в законна сила.

Фактическите и правни изводи на първоинстанционния съд се възприемат изцяло от настоящата съдебна инстанция, поради което въззивният съд на основание чл.272 ГПК препраща към мотивите на обжалваното решение.

В отговор на изложените в жалбата оплаквания и на основание чл.269,изр.2 ГПК въззивният съд приема следното:

От представения по делото Договор за потребителски кредит № М***/28.09.2020 г., сключен между „МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ООД и Е. К. А., се установява, че кредиторът е отпуснал на ответника потребителски кредит за лични нужди в размер на 20 000 лева за срок от 72 месеца. Страните са договорили ГЛП в размер на 30.00% (равняващ се на дневен лихвен процент в размер на 0.08%), като е посочено, че лихвата се изчислява ежемесечно на база брой дни за месеца при 360 дни в годината, като договореният лихвен процент не зависи от друг референтен лихвен процент и/или друг индекс. В договора е посочено, че ГПР по кредита е в размер на 34.50%, като всички изчисления на ГПР са извършени съгласно законоустановената формула за пресмятане на ГПР, посочена в Приложение № 1 към чл.19, ал.2 ЗПК, и при изчислението му са взети предвид допускания, че договорът ще запази обвързващата си сила за целия срок и всяка от страните ще изпълнява точно и без забава задълженията си, съответно във връзка с изпълнението по договора няма да бъдат начислявани разходи за събиране на просрочените задължения, лихви за забава и неустойки.

Договорът е сключен при действието на ЗПК /Обн. ДВ бр.18 от 05.05.2010 г., в сила от 12.05.2010 г./.

По делото няма спор, а и след служебна справка в публичния регистър на БНБ по чл.3а ЗКИ се установява, че посоченият в договора кредитор е

регистриран като финансова институция по смисъла на чл.3, ал.2 от Закона за кредитните институции, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Така констатираното обстоятелство определя дружеството и като кредитор по смисъла на чл.9, ал.4 ЗПК.

От друга страна отпуснатият заем на ответника като физическо лице представлява предоставяне на финансова услуга по смисъла на § 13, т.12 от ДР на ЗЗП и същата има качеството на потребител по смисъла на чл.9, ал.3 ЗПК, както и по смисъла на § 13, т.1 от ДР на ЗЗП.

При тези съображения и след извършен анализ на съдържанието на договора, настоящият съдебен състав приема, че договорът е за потребителски кредит, чиято правна регулация се съдържа в ЗПК, а по силата на препращащата разпоредба на чл.24 ЗПК - и в ЗЗП.

На първо място, във въззивната жалба се навеждат доводи за наличие на неравноправни клаузи по смисъла на ЗЗП. Доколкото спорът пред въззивната инстанция се свежда до дължимостта на претендираните вземания за договорна лихва и лихва за забава, настоящият съдебен състав намира, че трябва да бъде извършена преценка дали е налице неравноправност на клаузите от договора, касаещи тези вземания.

Преценката за неравноправност на договорна клауза в потребителски договор трябва да бъде извършена при изследване на следните предпоставки, изведени от общите критерии, предвидени в чл. 143 ЗЗП и по аргумент за противното в чл. 146, ал. 1 ЗЗП, а именно: 1/ клаузата да не е индивидуално уговорена; 2/ да е сключена в нарушение на принципа на добросъвестността; 3/ да създава значителна неравнопоставеност между страните относно правата и задълженията - съществено и необосновано несъответствие между правата и задълженията на страните; 4/ да е сключена във вреда на потребителя.

Въпреки че в ЗЗП липсва законово определение на понятието "добросъвестност", съдът приема, че неговото съдържание представлява мярката на честно, почтено поведение на всеки участник в гражданския оборот при сключване на сделки за потребление. А добросъвестната търговска практика представлява съвкупност от правила, определящи пазарното поведение, които произтичат от законите и обичайните търговски отношения и не нарушават добрите нрави.

По своята същност възнаградителната лихва представлява цената, която заемополучателят плаща на заемодателя за предоставените му парични средства. Възможността за договарянето на такава лихва е предвидено в закона – чл.240, ал.1 ЗЗД, а при потребителските кредити тази уговорка е задължителен елемент от съдържанието на договора – арг. чл.4, ал.1, т.5 ЗПК. Законна /мораторна/ лихва пък има обезщетителна функция за вредите на кредитора от забавата при неизпълнение на парично задължение. Дължимостта на тази обезщетителна лихва е предвидена в закона - чл. 86, ал. 1 ЗЗД, като същата не се дължи при нормално развитие на облигационното отношение, т.е. при срочно изпълнение на парично задължение. С оглед така разяснения характер на тези вземания, може да бъде направен извод, че наличието на клаузи в договора, предвиждащи заплащането на възнаградителна лихва и на мораторна лихва, не са в противоречие с изискванията за добросъвестност.

Както бе посочено, клаузата на чл.9 от процесния договор за кредит

предвижда, че ГЛП е фиксиран в размер на 30%, а дневният лихвен процент е 0.08%. В договора не е налице клауза, предвиждаща възможност за едностранно изменение от страна на кредитора на размера на договорената възнаградителна лихва.

В практиката на ВКС (така - Решение № 9 от 27.02.2020 г. по т. д. № 62/2019 г., I т. о. на ВКС, Решение № 92/09.09.19 г. по т. д. № 2481/17 г. на ВКС, II т. о. и цитираните в тях решения на касационната инстанция) се приема, че уговорките, които определят основния предмет на договора и не са индивидуално договорени, не могат да бъдат преценени като неравноправни, ако са ясни и разбираеми – чл. 145, ал. 2 от ЗЗП. Клаузата за възнаграждението на кредитодателя е съществен елемент на договора за кредит и изискването на яснота и разбираемост се счита за изпълнено след като цената е посочена ясно от граматическа гледна точка, от съдържанието му може точно да бъде разбран обхватът на поетото задължение и средният потребител, относително осведомен и в разумна степен наблюдателен и съобразителен, да разбере икономическите последици от сключването на договора.

В случая съдържанието на процесния договор за кредит недвусмислено и ясно посочва като цифрова величина размерът на лихвения процент. В договора е инкорпориран и погасителен план, в който също ясно е посочен размер на дължимата лихва, както като част от общия размер на всяка дължима месечна погасителна вноска, така и като общ размер на периода на договора. Ето защо настоящият съдебен състав приема, че клаузите в договора ясно сочат размера на приложимата по кредитното правоотношение възнаградителна лихва, без да предвиждат нейното едностранно изменение, поради което не са неравноправни по смисъла на ЗЗП.

На второ място, във въззивната жалба се навеждат доводи, че договорът за потребителски кредит е недействителен по смисъла на чл.22 ЗПК, тъй като не е ясно как е формиран ГПР по кредита.

ЗПК въвежда императивни изисквания относно формата и съдържанието на този договора за потребителски кредит, посочени в разпоредбите на чл.10 и чл.11. Разпоредбата на чл.21 ЗПК предвижда, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон е нищожна, а според действащата към момента на сключване на процесния договор редакция на чл.22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал.2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е недействителен.

С оглед императивния характер на посочените разпоредби, които са установени в обществен интерес за защита на икономически по-слаби участници в оборота, съдът е задължен да следи служебно за тяхното спазване и дължи произнасяне дори ако нарушението на тези норми не е въведено като основание за обжалване /в този смисъл са задължителните указания, дадени с т.1 на ТР № 1/2013 г. от 09.12.2013 г. по тълк.д.№ 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС/.

При извършената проверка относно действителността на сключения между страните договор, въззивният съд намира, че договорът за потребителски кредит не страда от пороци, водещи до неговата

недействителност в цялост и не противоречи на изискванията на посочените разпоредби на ЗПК. Спазени са изискванията на чл.10, ал.1 ЗПК относно формата на договора, както и изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 1-12 и т.20 и ал.2 ЗПК.

Не могат да бъдат споделени изложените в жалбата доводи, че договорът е недействителен, поради неяснота относно начина на формиране на ГПР. В чл.11, ал.1, т.10 ЗПК е посочено, че договорът за потребителски кредит трябва да съдържа посочване на ГПР по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в приложение № 1 начин. В случая не е допуснато нарушение на това изискване, тъй като в договора ясно е посочен размера на ГПР по кредита, посочена е и общата сума, дължима от потребителя, изчислена към момента на сключване на договора за кредит, а в чл.10 от договора са посочени и взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР.

При тези съображения, настоящият съдебен състав намира, че договорът не е недействителен по смисъла на чл.22 ЗПК, че не е приложима разпоредбата на чл.23 ЗПК и кредитополучателят дължи връщане не само на чистата стойност на кредита, но и на лихвите по същия.

На трето място, особеният представител на въззивника навежда доводи, че уговорената между страните възнаградителна лихва е нищожна на основание чл.26, ал.1, пр.3 ЗЗД - противоречие с добрите нрави.

Настоящият съдебен състав намира тези доводи за неоснователни, поради следните съображения:

По отношение на договорите за потребителски кредит е налице прието европейско законодателство, доколкото защитата на потребителите е една от целите на Съюза, за изпълнението на която държавите членки са предоставили компетентност. В изпълнение на тази компетентност ЕИО и ЕО /сега ЕС/ са издали Директива 93/13/ЕИО и Директива 2008/48/ЕО, които са транспонирани в българското законодателство съответно в ЗЗП и ЗПК.

Условията, при които следва да се предоставят кредити на потребители, са предмет на специално регулиране от 1.10.2006 г. със ЗПК (отм.), като на този начален етап законодателят е въвел само изисквания за ясно оповестяване на волята на договарящите се относно икономическата тежест, поемана от потребителя, чрез изискването за посочване на ГПР като задължителен реквизит на договора и забраната за търсене от потребителя на каквито и да е суми над ясно обозначените разходи. Този закон е заместен от 12.05.2010 г. с нов акт със същото наименование, който до изменението му с ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г., също не е уреждал изрично размера на разходите, възлагани на кредитополучателя. След посочените изменения са приети нови три алинеи на чл. 19 ЗПК, като са обявени за нищожни уговорки за размер на годишни разходи, надхвърлящи пет пъти размера на законната лихва и съответно извършените плащания от потребителите на вноски, определени по прекомерно договорен размер, се приемат за дължимо платени редуцирани по размер задължения. Според нормата на чл. 19 ЗПК годишният процент на разходите изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи /лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения от всякакъв вид/,

изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Видно от мотивите за това нововъведение /при пленарно парламентарно обсъждане на 06.03.2014 г. на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за потребителския кредит № 454-01-8 от 30.01.2014 г., 42-то НС/, законодателят е целил постигане именно на справедлив баланс между интересите на потребители на "бързи" небанкови кредити, изолирани от банковите услуги поради ниска кредитоспособност /влошено имуществено състояние, нестабилни или неустановими доходи, налична вече задлъжнялост/ или ниска информираност и на професионалните заемодатели, опериращи на същия този рисков пазар, понасящи загуби от неплатежоспособност на висок брой свои клиенти. До тази законодателна намеса, предоставянето на тази услуга на потребителите не е било регулирано с императивен лимит на възнаграждението на кредитора, но поради злоупотреба с договорната свобода, несъвместима с обществения морал, съдът намира, че като несъвместими с добрите нрави следва да се считат сделки на търговци, договарящи с потребителите ГПР, съществено надвишаващ възприетия по-късно горен праг на петкратен размер на законната лихва.

Както бе посочено, договорната лихва е възнаграждението /печалбата/ на кредитодателя за това, че е предоставил определена сума в заем. За да защити потребителя и за да се избегне неоснователното обогатяване на финансови институции, предоставящи потребителски кредити чрез определяне на висок лихвен процент, законодателят е предвидил същият да е компонента, която се включва при формирането на ГПР и съответно е определил максимален размер на последния. В тази връзка, преценката за противоречие със закона следва да се прави на плоскостта дали сборът на договорната лихва, ведно с другите разходи, не надвишава фиксирания от законодателя максимален размер на ГПР.

Процесният договор за кредит е сключен след изменението на чл.19 ЗПК /обн.ДВ, бр. 35 от 2014 г., в сила от 23.07.2014 г./, поради което по отношение на същия е приложимо изискването алинея четвърта на същата разпоредба ГПР да не надвишава пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. Към датата на сключване на договора за потребителски кредит, размерът на законната лихва е 10%, при основен лихвен процент, определен от БНБ 0% плюс десет пункта отгоре. В случая, определеният в договора размер на ГПР от 34.50 % не надвишава пет пъти размера на законната лихва, а договореният ГЛП е 30.00%, Следователно посочената клауза не е нищожна поради противоречие със закона - чл.19, ал.5 ЗПК.

Не може да се приеме, че клаузата е нищожна и поради противоречие с добрите нрави. Както бе посочено, законодателят е предвидил ГЛП да е компонент от ГПР и съответно е определил максимален размер на последния именно, за да защити потребителя и да се избегне неоснователното обогатяване на финансовите институции. В тази връзка, след като сборът на договорната лихва и другите разходи не надвишава фиксирания от законодателя максимален размер на ГПР, то с определянето на лихвен процент от 30.00% кредиторът не е целял да се обогати неоснователно за сметка на кредитополучателя.

В жалбата се цитира практика на ВКС, според която противоречаща на добрите нрави е уговорка, предвиждаща възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва. Тази практика е постановена преди с разпоредбата на чл.19, ал.4 ЗПК да бъде въведен законово установен императивен лимит на възнаградението на кредитора, но дори и да са приеме, че е приложима след този момент, в случая е договорен ГЛП по кредита, който не надвишава повече от три пъти законната лихва. Посоченият в договора дневен лихвен процент от 0.08% е пояснение и част от ГЛП, а не отделно и самостоятелно задължение, различно от ГЛП в размер на 30%, в каквато насока са наведените в жалбата доводи.

Що се касае до изложените от процесуалния представител на въззивника доводи, че е недопустимо кумулирането на двете претендирани лихва, настоящият съдебен състав намира, че е допуснато смесване на понятията договорна /възнаградителна/ лихва и неустойчно задължение по чл.92 ЗЗД. В случая се претендира присъждане на възнаградителна лихва, но не и на неустойка /наказателна лихва/, поради което наведените доводи за кумулирането с претендираното обезщетение за забавено плащане по чл.86 ЗЗД са неотнормисими към спора.

В обобщение на изложеното, настоящият съдебен състав намира, че ответникът дължи изплащане на уговорената възнаградителна лихва за периода на действие на договора, както и на мораторна лихва по чл.86 ЗЗД върху просрочената част от главницата за процесния период. Размерът на тези вземания е установен от изслушаната по делото ССЕ и по същия не се спори пред въззивната инстанция. Като е достигнал до същите изводи и е уважил иска по чл.422 ГПК за установяване дължимостта на тези вземания, районният съд е постановил правилен и законосъобразен съдебен акт, който следва да бъде потвърден.

С оглед изхода на спора, право на разноски за настоящата съдебна инстанция има въззиваемото дружество, поради което следва да му бъдат присъдени направените такива в общ размер от 963,17 лв., в т.ч. 603,17 лв. – платен депозит за особен представител на ответника пред въззивната инстанция и 360,00 лв. – платено адвокатско възнаграждение.

Водим от горното и на основание чл.272 ГПК, Врачанският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 412/11.07.2022 г. по гр.д.№ 4391/2021 г. на Районен съд-Враца в обжалваните части, в които са уважени предявените установителни иски с правно основание чл.422, ал.1 вр. чл.415, ал.1 и чл.124 ГПК и е признато за установено, че Е. К. А. дължи на "МЪНИ ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕАД сумата 4 269,60 лв., представляваща договорна възнаградителна лихва за периода 20.10.2020 г. – 20.06.2021 г., и сумата 178,00 лв., представляваща лихва за забава за периода 21.10.2020 г.- 21.06.2021 г., за които суми по реда на чл.410 ГПК е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение № 468/02.07.2021 г. по ч.гр.д.№ 2560/2021 г. по описа на РС-Враца.

ОСЪЖДА Е. К. А., ЕГН *****, ДА ЗАПЛАТИ на "МЪНИ

ПЛЮС МЕНИДЖМЪНТ" ЕООД, ЕИК ***, със седалище и адрес на управление: гр.***, сумата 963,17 лв., представляваща направени пред въззивната инстанция деловодни разnosки.

Решението не подлежи на касационно обжалване, съгласно чл.280, ал.3, т.1 ГПК, и е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____